

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Методологія права»

Ступінь вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Спеціальність 081 «Право»
Галузь знань 08 «Право»

Рік навчання __1__, семестр __2__

Форма навчання - денна

Кількість кредитів ЄКТС - 3

Мова викладання - українська

Лектор курсу

Ладиченко Віктор Валерійович, завідувач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, доктор юридичних наук, професор.

Контактна інформація лектора (e-mail)

+380505429038 viber
ndi_land_law@ukr.net

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Методологія права» – ознайомлення здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право із закономірностями виникнення, розвитку та функціонування права у контексті того чи іншого методологічного підходу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методологія права» є:

- 1) засвоєння методів та методологічних підходів до вивчення державно-правових явищ;
- 2) формування самостійного мислення, навичок аналізу державно-правових явищ;
- 3) формування понятійного апарату, що використовується у різних доктринах права, та вміння їм користуватися;
- 4) поглиблення знань прикладного характеру;
- 5) розвиток загально - правової культури здобувачів третього рівня вищої освіти, подолання прагматичної, вузькоспеціальної підготовки майбутнього науковця та юриста, формування розуміння ним сутності права як явища, що забезпечує якісні характеристики існування людини, природи та суспільства.

Методологія права закладає фундамент загальної юридичної культури, юридичного мислення, формує наукову базу юридичного світогляду.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі повинні:

знати:

- 1) еволюцію і тенденції розвитку доктрин права та відповідних методологічних підходів до розуміння сутності права як явища, що забезпечує якісні характеристики існування людини, природи та суспільства;
- 2) систему підходів, методів і способів наукових досліджень сутності права як явища, що забезпечує якісні характеристики існування людини, природи та суспільства;
- 3) теоретичні засади використання підходів, методів і способів наукових досліджень сутності права;
- 4) прикладні засади застосування підходів, методів і способів наукових досліджень сутності права;
- 5) зв'язок методології правового пізнання зі світоглядом, переконаннями та установками дослідника.

вміти:

1) розкривати дійсну сутність сутності права як явища, що забезпечує якісні характеристики існування людини, природи та суспільства, розуміти його соціальне призначення;

2) на підставі засвоєння основних юридичних понять і категорій у контексті того чи іншого методологічного підходу викладати власне розуміння сутності права як явища;

3) формулювати складні юридичні поняття і категорії з подальшим їх використанням при поглибленому вивченні галузевих дисциплін, проведенні відповідних наукових досліджень;

4) безпомилково застосовувати правові приписи при виконанні своїх службових повноважень;

5) на основі глибокого засвоєння основних принципів права і законності, додержуватись її вимог при забезпеченні правопорядку у суспільстві.

6) виконувати службові завдання і правовиховні функції з метою подолання правового нігілізму у здобувачів вищої освіти різних рівнів;

7) беручи участь у процесі поширення правових знань серед здобувачів вищої освіти різних рівнів формувати у громадян повагу до права і закону.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати комплексні проблеми в сфері професійної діяльності, у тому числі дослідницько-інноваційної, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань в галузі права.

Загальні компетентності:

здатність ініціювати та виконувати (індивідуально або в науковій групі) наукові дослідження, що приводять до отримання нових знань у сфері правничої науки;

здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, генерування нових ідей та досягнення наукових цілей.

Фахові компетентності:

набуття глибоких, обґрунтованих фахових знань; детальні або дуже детальні знання спеціальної області дослідження в галузі права у поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної області дослідження

здатність знаходити, контекстуалізувати та інтерпретувати значну кількість теоретичного та нормативного матеріалу;

здатність аналізувати методологічні проблеми загальної теорії права, галузевих юридичних наук;

Спеціальні компетентності:

знання та розуміння предметної області дослідження;

здатність планувати та виконувати сучасні інтелектуальні дослідження, як на запити стейкхолдерів так і сучасної світової наукової спільноти для досягнення науково обґрунтованих теоретичних або експериментальних наукових результатів, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для правничої сфери;

здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових та комплексних ідей в межах предметної області дослідження;

Програмні результати навчання:

глибоко розуміти теорію та методологію юридичних досліджень та вміти їх застосовувати для ідентифікації наукових гіпотез та використання у власних наукових дослідженнях та у викладацькій діяльності;

застосувати ідеї та концепції сучасної теорії права і держави, основних інститутів галузевих юридичних наук для розв'язання завдань наукового дослідження;

інтегрувати положення теорії держави і права, галузевих юридичних наук з метою отримання нових науково-обґрунтованих результатів.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
2 семестр				
Тема 1. Методологія юридичної науки	1/2	<p>1. Знати основні поняття юридичної науки та її структуру, поняття методології як загальнонаукового феномена, поняття та зміст світогляду, методи юриспруденції.</p> <p>2. Вміти визначати функції юридичної науки, об'єкт та предмет юриспруденції, застосовувати методологічні підходи юриспруденції.</p>	<p>Практичні завдання: сформулювати методи пізнання предмету вашого дисертаційного дослідження, відповіді в аудиторії.</p> <p>Самостійна робота: створіть презентацію на тему «Наукове мислення».</p>	<p>1. Аудиторна робота – 5 балів</p> <p>2. Практичні завдання – 2 бали</p> <p>3. Самостійна робота – 3 бали</p>
Тема 2 Методологічні функції науки у філософії права	1/2	<p>1. Знати історичне та логічне в праві, явище та сутність у праві, зміст та форму в праві, структуру й елементи в праві, системність, систематизацію і право.</p> <p>2. Вміти розрізнати конкретне та абстрактне в праві; дійсність, можливість і право. визначати окреме і загальне в праві, ціле і частина в праві.</p> <p>3. аналізувати та застосовувати мету та засоби у праві</p>	<p>Практичні завдання: розкрийте явище навколишньої дійсності в контексті предмету вашого дисертаційного дослідження та визначте межі його правового регулювання</p> <p>Самостійна робота: Підготувати есе на тему: В чому полягає сутність права як явища, що забезпечує якісні характеристики існування людини, природи та суспільства?</p>	<p>1. Аудиторна робота – 5 балів</p> <p>2. Практичні завдання – 2 бали</p> <p>3. Самостійна робота – 3 бали</p>
Тема 3 Методологія сучасної правотворчості	1/2	<p>1. Знати законодавчу техніку, юридичну термінологію.</p> <p>2. Вміти розрізнати види юридичних термінів.</p> <p>3. Використовувати правила законодавчої стилістики.</p>	<p>Практичні завдання: Зробити порівняння юридичних термінів, що описуються у вашому</p>	<p>1. Аудиторна робота – 5 балів</p> <p>2. Практичні завдання – 2 бали</p>

			дисертаційному дослідженні Самостійна робота: В науковій літературі знайти зразки законодавчих пропозицій за результатами дисертаційних досліджень, визначити можливі варіанти внесення власних пропозицій за результатами дисертаційного дослідження.	3. Самостійна робота – 3 бали
Тема4 Методологія тлумачення права	1/2	1.Знати поняття юридичного терміну, його основні риси. 2. вміти застосовувати поняття юридичного тлумачення. 3. вміти здійснювати Способи юридичного тлумачення.	Практичні завдання: Підготувати есе на тему: «Системний підхід до правової термінології у юридичному дослідженні» Самостійна робота: Скласти термінологічний словник до теми дисертаційного дослідження	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні завдання – 2 бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Тема5 Методологія юридичної процесуальної форми.	1/2	1.Знати методологічні проблеми теорії юридичного процесу, поняття й основні види стадій юридичного процесу 2.вміти визначати особливості правотворчого, правозастосовного, контрольного процесу, процесуальні правовідносини, їх основні елементи	Практичні завдання: Створіть презентацію на тему «Юридичний процес» Самостійна робота: В залежності від теми вашого дисертаційного дослідження визначте зміст досліджуваного юридичного процесу та схарактеризуйте основні його особливості.	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні завдання – 2 бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Тема 6 Аксіологія методів права	1/2	1.Знати правову аксіологію і правові цінності 2. вміти розрізняти право як цінність та правовий нігілізм, правовий ідеалізм як оцінне ставлення особи	Практичні завдання: Створіть презентацію на тему «В чому полягає цінність	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні

		до права 3. вміти аналізувати поняття істинності норм права.	вашого дисертаційного дослідження». Завдання для самостійної роботи: Опишіть ваше ставлення до предмету вашого дисертаційного дослідження.	завдання – 2 бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Тема 7 Соціопрактичний вимір сучасного права	1/2	1. Знати традиції в праві і правову спадщину. 2. вміти диференціювати правову культуру і правову акультурацію 3. застосовувати методологію юридичного прогнозування	Практичні завдання: Обґрунтуйте необхідність соціологічних досліджень у вашій дисертаційній роботі. Завдання для самостійної роботи: Опишіть ефективність підвищення правової культури індивідів, окремих груп, суспільства в результаті вашого дисертаційного дослідження	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні завдання – 2 бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Тема 8 Системний підхід до права як явища.	1/2	1. Знати поняття, структуру системи права та правової системи 2. вміти розрізняти матеріальне і процесуальне право, розкривати їх співвідношення	Практичні завдання: Підготуйте презентацію «Місце предмету вашого дисертаційного дослідження в системі національного права» Завдання для самостійної роботи: Напишіть есе : «Зарубіжний досвід правового регулювання предмету вашого дисертаційного дослідження»	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні завдання – 2 бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Тема 9 Правові інструменти впливу на державу, політику,	1/2	1. Набути та закріпити знання щодо співвідношення права, політики, навколишнього природного середовища.. 2. Вміти користуватися нормативно-правовими	Практичні завдання: Складіть таблицю критеріїв розмежування права, політики,	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні завдання – 2

навколишнє природне середовище		актами при вирішенні практичних задач правового регулювання довкілля. 3. Застосовувати отримані знання до конкретних життєвих ситуацій; орієнтуватись у напрямках розвитку галузі що є напрямом дисертаційного дослідження.	навколишнього природного середовища. Завдання для самостійної роботи: Підготуйте добірку норм чинного законодавства, які визначають правове регулювання в контексті змісту вашого дисертаційного дослідження	бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Тема 10 Право, закон та інтереси	1/2	1. Знати поняття «права людини», «суб'єктивні права», «законні інтереси», правовий закон: поняття, ознаки 2. вміти розрізнати соціальну природу інтересу, диференціювати права та інтереси особи. 3. вміти самостійно знаходити співвідношення права та закону, працювати з законодавчими актами і нормативно-правовими документами.	Практичні завдання: Складіть таблицю критеріїв розмежування «правового закону» і «неправового закону». Завдання для самостійної роботи: Написати есе на тему «Законні інтереси особи в сфері захисту довкілля»	1. Аудиторна робота – 5 балів 2. Практичні завдання – 2 бали 3. Самостійна робота – 3 бали
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо деделайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт, заліку та екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, доповіді повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Дотримання академічної доброчесності студентами та відповідальність за її порушення регулюються Положенням про академічну доброчесність у Національному університеті біоресурсів і природокористування України.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	незараховано

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Захарцев, С.І. Філософія і теорія права. Харків : Панов, 2015. 256 с.
2. Оборотов Ю.М., Завальнюк В.В., Овчиннікова А.П. Методологія та інноватика загальнотеоретичної юриспруденції. Одеса : Фенікс, 2019. 420 с.
3. Рабінович П. М. Філософія права [Текст] : навч. посіб. в 5-ти ч. для студ. юрид. вищих навч. закладів / П. М. Рабінович. Ч. 1-2 : Філософія права як наука. Гносеологія права. Львів : Галиц. друкар, 2014. 232 с.
4. Теорія держави і права : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Майдан, 2018. 436 с.
5. Теорія держави і права : навч. посіб. / за заг. ред. С. Л. Лисенкова, В. В. Копейчикова. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 320 с.

Додаткова:

1. Бігун В. С. Антропологія, аксіологія та соціологія права. До питання про праворозуміння// Часопис Київського університету права/ В. С. Бігун. – 2005.– №4. – С.23-32.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень: Підручник/ М. Т. Білуха – К.: Вища школа, 1987. – 271 с.
3. Бобровник С. В. Правове регулювання суспільних відносин та реалізація права // Правова держава. - Вип. 7. - К., 1996.
4. Бойко Ю. Законотворчість: поняття та структура / Ю. Бойко // Право України. — 2002. — № 5;
5. Бошно С.В. Соотношение понятий источник и форма права // Юрист. – 2001. - №10. – С.15-22.
6. Бугаєць О. Є. Правовідносини як елемент механізму правового регулювання / О. Є. Бугаєць // Вісник Запорізького юрид. ін-ту. — 2000. —№4;
7. Василюк С. Теорія поділу влади і судова влада в Україні // Право України. - 2002. - № 5.
8. Васильев А. М. Правовые категории. Методологические аспекты разработки систем категорий теории права/ А. М. Васильев. – М.: Наука, 1976. – 264с.
9. Власов Ю.Л. Проблемы толмачення норм права. - К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2001.-180 с.
10. Гайворонський В. Джерела права // Вісник Академії правових наук України. – 2001. - №3. – С.56-65.
11. Гайдамака І. О. Правовий режим: поняття та види / І. О. Гайдамака / Державне будівництво та місцеве самоврядування. - 2008. - № 15. - С. 120 - 127.
12. Гегель Г.В.Ф. Філософія права. М., 1990.
13. Гегель. Філософія духа. (Енциклопедія філософських наук. М., 1977). Т. 3.
14. Гердер И.Г. Идеи к философии человечества. М., 1977.
15. Гнатущенко Ю.В. Деякі аспекти генезису правовідносин // Держава і право. Юрид. і політ. науки. -2006. - Вил. 31. -С. 58-65.
16. Гнатюк М.Д. Загальна характеристика застосування права як особливої форми його реалізації // Часоп. Київ, ун-ту права.-2005.-№ 4.-С. 47-52.
17. Горшенев В. М. Законность как достояние правового государства / В. М. Горшенев // Проблемы обеспечения законности в механизме правоприменения. - Волгоград, 1991;

18. Горшенев В. М. Контроль как правовая форма деятельности / В. М. Горшенев, И. Б. Шахов. - М., 1967.
19. Горшенев В. М. Нетипичные нормативные предписания / В. М. Горшенев // Советское государство и право. — 1978. — №3;
20. Горьова С. Нормотворча діяльність в умовах побудови в Україні правової держави / С. Горьова // Право України. — 2000. — № 4;
21. Гревцов Ю. И. Правовые отношения и осуществление права / Ю. И. Гревцов. — Л., 1987;
22. Гураленко Н. Основні концептуальні підходи до розуміння категорії "джерело права" // Юрид. Україна. - 2007. - № 6. - С. 13-18.
23. Гусарев С., Колодій А. Фундаменталізація теорії держави і права // Право України. - 2009. - № 4. - С. 194-196.
24. Давид Р. Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. М., 1996.
25. Дзейко Ж.О. Законодавча техніка в Україні: історико-теоретичне дослідження. – К. : ВПЦ «Київ. ун-т», 2007. – 360 с.
26. Дихтяр А.И., Рогожин Н.А. Источники права и судебная практика // Юрист. – 2003. - №1. – С.2-7.
27. Дудаш Т. Особливості аргументування рішень Європейського суду з прав людини (до характеристики методологічних підходів). *Право України*. 2017. № 4. С.86-96.
28. Єрмоленко В. Щодо відмінностей між об'єктом правовідносин і об'єктом права // Право України. - 2004. - № 1. - С 136-139.
29. Железняк Н. Нормотворча діяльність як форма реалізації державної правової політики / Н. Железняк // Право України. — 2004. — № 7;
30. Загальна теорія держави і права. Автор. кол. Кельман М.С., Мурашин О.Г., Хома Н.М.. — Львів.: Науковий світ. 2003.— 581 с.
31. Загальна теорія держави і права: підручник / За заг. ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. — Х.: «Право», 2009. — 584 с.
32. Заєць А. Г. Тлумачення норм права: поняття та значення // Держава і право : зб. наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 25. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. — С. 47 – 52.
33. Заєць А. П. Законодавча діяльність : деякі питання методології, теорії і практики / А. П. Заєць // Українське право. - 1995 - № 1 (2);
34. Заєць А.Г. Тлумачення правових норм у сучасних умовах: функції та методи // Держава і право. Юрид. і політ, науки. - 2007. - Вип. 37 - С. 66-71.
35. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Правові системи сучасності та тенденції їх розвитку // Право України. - 2002. - № 11. –С. 85-88.
36. Касяненко Ю. Я. Обставини застосування права // Юридична енциклопедія : в 6 т. / [ред. кол. : Ю. С. Шемшученко (гол. ред. кол.) та ін.]. — К.: Укр. енцикл., 2002. — Т. 4 - С. 229;
37. Кельман М. Аналіз традиційності і новацій у розвитку теорії держави і права // Право України. - 2006. - № 9. - С. 38-42.
38. Кельман М. Методологія правознавства як світ організованих форм мислення та діяльності дослідника. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юридичні науки*. 2017. № 861. С. 61-68.
39. Керимов Д. А. Законодательная техника. Научно-методологическое и учебное пособие/ Д. А. Керимов. – М.: Изд-во МГУ, 2000. – 321с.
40. Керимов Д. А. Методология права: Предмет, функции, проблемы философии права. – 4-е изд./ Д. А. Керимов. – М.: Изд-во МГУ, 2008. – 521с.
41. Кисель О. М. Правове регулювання: проблеми підвищення ефективності / О. М. Кисель // Держава і право. 2001. - № 7.
42. Ковальський В.С., Козінцев І.П. Правотворчість: теоретичні та логічні засади. - К.: Юрінком Інтер, 2005. - 192 с.
43. Козюбра М. Загальнотеоретична юриспруденція: радянська традиція та європейська перспектива // Українське право. – № 1 (18). – 2005.

44. Костицький М. В. Необхідність трансформації юридичної методології як бази розвитку права/ М. В. Костицький // Український правовий часопис. – 2004. – Вип.7(12) – С.16-17.
45. Ладиченко В. В., Ємельяненко К.О. Формування виконавчих комітетів об'єднаних територіальних громад // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 5/2018 с. 14-20
46. Ладиченко В.В., К.О. Ємельяненко Особливості правового регулювання місцевого самоврядування в умовах децентралізації // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 2017 № 2 с.32-39.
47. Ладиченко В.В. Максименко Ю.П. Старости як посадові особи системи органів місцевого самоврядування в Україні: історико-правовий аспект // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 2/2019 с. 8-18.
48. Ладиченко В. В., Головка Л. О, Каплова О. Муніципалітет як регулятор поведження з побутовими відходами // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 5/2019 с. 38-45.
49. Ладиченко В. В., Максименко Ю. П. Статус і повноваження виконавчого комітету в системі місцевого самоврядування України Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 2, с. 37-48
50. Ладиченко В. В., Головка Л. О., Сергієнко Б. Б. Теоретико-правові засади поведження з відходами за законодавством Європейського Союзу Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 1, с. 46-57
51. Ладиченко В., Кравцова І. Теоретичні аспекти співвідношення вертикальних обмежень та принципу свободи договору. Підприємництво, господарство і право 2021, № 4, с.163-170.
52. Ладиченко В. В., Данилюк Ю. В., Ємельяненко К. О. Судовий захист прав об'єднаних територіальних громад: практичний аспект Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 3, с. 67-77.
53. Ладиченко В. В., Гулак О. В., Данилюк Ю. В. Забезпечення безпеки та правопорядку органами місцевого самоврядування: сучасний стан та шляхи врегулювання Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 4, с. 31-39.
54. Гулак О. В., Ладиченко В. В., Головій Л. В. Публічне адміністрування судової влади як одна із форм забезпечення рівного доступу до правосуддя. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 5 (39). Т. 1. С. 11-17.
55. Гулак О. В., Ладиченко В. В., Головка Л. О. Проблеми і перспективи запровадження та діяльності інституту присяжних у системі судочинства України Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 7. с.86-92
56. Ладиченко В.В. Максименко Ю.П. Старости як посадові особи системи органів місцевого самоврядування в Україні: історико-правовий аспект // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 2/2019 с. 8-18
57. Ладиченко В. В., Головка Л. О, Каплова О. Муніципалітет як регулятор поведження з побутовими відходами // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 5/2019 с. 38-45.
58. Ллойд Д. Идея права: Пер. с англ. –М.: «Югона», 2000. – 416 с.
59. Лобода Ю. П. Правова традиція українського народу (феномен та об'єкт загальнотеоретичного дискурсу). – Львів: Світ, 2009. – 280с.
60. Лон Фуллер. Мораль права: пер. с англ. — М.: ИРИСЭН, 2007. — 307 с.
61. Лукьянова Е. Г. Теория процессуального права / Е. Г. Лукьянова. - М. : Норма, 2004.

62. Луць Л. А. Тенденції розвитку сучасної правової системи України та проблеми правової реформи / Л. А. Луць // Держава і право : зб. наук, пр. — Вип. 17 - К., 2002;
63. Максимов С.И. Правовая реальность: Опыт философского осмысления. - Х.: Право, 2002. - 318 с.
64. Малишев Б.В. Судовий прецедент у правовій системі Англії. - К.: Практис, 2008. - 344 с
65. Мережко А. Юридическая семиотика и юридическая герменевтика / А. Мережко // Юридическая практика. — 2002. — 20 февр. (№8). — С. 6;
66. Методологические проблемы юридической науки: Сб. науч. тр./АН УССР. Ин-т государства и права: отв. ред. Н. И. Козюбра. — Киев: Наук. думка, 1990р. — 136с.
67. Михайлович Д. М. Толкование закона : монография / Д. М. Михайлович. — Х.: Изд-во Нац. ун-та внутр. дел, 2004. —198 с;
68. Німецька методика права : навчальний посібник / Е. Соколов, С. Роснер, Р. Мельник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 136 с
69. Оборотов Ю. М. Традиції та оновлення у правовій сфері: питання теорії (від пізнання до розуміння права): Монографія. — Одеса: Юрид. літ., 2002. — 280с.
70. Оборотов Ю.М. Традиції та новації в правовому розвитку. - О. : Юрид. літ., 2001. - 160 с.
71. Общетеоретическая юриспруденция: учебный курс // Учебник. — Одесса «Феникс». — 2011. — 436 с.
72. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії. Монографія. — К.,2002.
73. Оніщенко Н.М. Система права та система законодавства: співвідношення та перспективи розвитку // Держава і право: Зб. наук. пр. - вип. 15. - К, 2002.
74. Осауленко О., Пуцько О. Зміцнення законності у правозастосовному процесі / О. Осауленко, О. Пуцько // Право України. - 2004. - № 12. - с. 61-63;
75. Павлишин О. Правозастосування як об'єкт філософсько-правових досліджень / О. Павлишин // Право України. — 2004 - №8. - С 21 - 25;
76. Павлушина А. А. Теория юридического процесса и практики процессуального регулирования / под ред. В. М. Ведохин. - Самара, 2005.
77. Пархоменко Н.М. Джерела права: проблеми теорії та методології. - К.: Юрид. думка, 2008. - 326 с.
78. Пархоменко Н.М. Договір у системі форм права України. - К.: Логос, 2000.- 244 с.
79. Пархоменко Н.М., Легуша С.М. До визначення змісту загальних (філософських) методів теорії держави і права // Часоп. Київ. ун-ту права. - 2008. - № 1. - С. 26-31.
80. Петрова Л. В. Фундаментальні проблеми методології права, філософсько-правовий дискурс/ Л. В. Петрова. — Харків: Право, 1998. — 416с.
81. Петрова Л.В. Джерела права (критичний методологічний дослід) // Вісник Академії правових наук України. Х., 1997. п 1 (8).
82. Петрова Л.В. Методологія правознавства: філософський дискурс // Правознавство: Доповіді та повідомлення III Міжнародного конгресу українців. Х., 1996.
83. Петков В. П., Ворущило С. В. Співвідношення дисципліни і законності і діяльності ОВС / В. П. Петков, С. В. Ворущило // Вісник Запорізького юрид. ін-ту. — 2000. — № 4;
84. Плавич В.П. Сучасна концепція праворозуміння та його моделі // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 27. — К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. — С. 3-7.
85. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Джерела конституційного права України: поняття, види і система // Право України. - 2002.-№3.-С. 8-16.
86. Погребняк С. Л. Основоположні принципи права (змістовна характеристика): Монографія. — Х.: «Право». — 240 с.
87. Погребняк С. Про ознаки права // Вісн. Акад. прав, наук України. - 2008. - № 4 (55). — С. 13-21.

88. Погрібний І.М. Визначення та особливості структури процесуальних норм / І.М. Погрібний // Вісник ХНУВС. – 2008. - № 43. – С. 15 – 19.
89. Погрібний І.М. Проблема співвідношення правового впливу та правового регулювання в теорії права. – Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2006. - № 34.
90. Погрібний І.М., Матат Ю.І. Місце та роль юридичної техніки в механізмі правового регулювання. // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Вип. 44., – 2009, С. 6 – 12.
91. Порівняльне правознавство: Навч. посібник / О. О. Погрібний, І. М. Погрібний, О. В. Волошенюк та ін. / За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. АПрН України О. Н. Ярмиша – Харків: Вид-во Харківського нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – 296 с.
92. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / За ред.. М.В. Цвіка, О.В. Петришина – Т. 1. — Х.: «Право», 2008. — 726 с.
93. Прокопов Д.Є. Аналіз основних правових традицій в обґрунтуванні походження і розвитку права // Бюл. М-ва юстиції України. - 2007. - № 1. - С. 19 - 29.
94. Рабінович П. М. Юридична техніка законотворення в Україні: загальні проблеми / П. М. Рабінович // Вісник Академії правових наук України. - 1998. - №2;
95. Рабінович П. Праворозуміння "природне" та "легістське": неминучість співіснування // Право України. - 2009. - № 3. – С. 65-70.
96. Рабінович П. Проблеми трансформації методології вітчизняного правознавства: досягнення, втрати, перспективи // Вісн. Акад. прав. наук України. - 2002. - № 4. - С. 3-14.
97. Рабінович П.М. Методологія правознавства і проблеми плюралізації // Вісник Академії правових наук України. – 1995. - № 3.
98. Самсін І.Л. До проблем про букввальне та асоціативне тлумачення актів податкового законодавства. – Актуальні проблеми держави і права. – Зб. наукових праць. Вип. 36., Одеса, 2007. С. 465.
99. Сарновська С.О. Інструменти та засоби правового регулювання // Бюл. М-ва юстиції України. - 2008. - № 2. - С. 21-28.
100. Свобода и закон / Бруно Леони: Пер. з англ. В. Кашкина под ред. А. Куряева. – М.: ИРИСЗН, 2008. – 308 с.
101. Селіванов В. М. Правова реформа і методологія дослідження фундаментальних проблем юридичної науки// Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №4(15) – С.3-17.
102. Селіванов В. М. Проблема методологічної обґрунтованості вітчизняного правознавства та юридичної практики/В. М. Селіванов// Право України. – 1998. – №12. – С.34-43.
103. Селіванов В., Діденко Н. Правова природа регулювання суспільних відносин // Право України. - 2000. - № 10. - С. 10-20.
104. Селіванов В.М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти. - К.: Ін Юре, 2002. - 724 с.
105. Сердюк О. В. Соціологічний підхід у сучасному правознавстві: пізнання соціальності права. Монографія. – Х.: «Яшма», 2007. – 320 с.
106. Сіренко В. Ф. Теоретико-методологічні проблеми законності / В. Ф. Сіренко, Є. Б. Кубко, С. В. Бобровник та ін. // Правова держава. — Вип. 10.—К., 1999;
107. Сливка С. С. Природне та надприродне право: у 3ч. – Ч.1: Природне право: історико-філософський погляд/ С. С. Сливка. – К.: Атіка, 2005. – 224с.
108. Сліденко І.Д. Тлумачення конституції: питання теорії і практики в контексті світового досвіду. - О.: Фенікс, 2003. - 234 с.
109. Сорокин В. Д. Правовое регулирование: предмет, метод, процесс // Правоведение. - 2000. - № 4.
110. Спасибо-Фатеева І. "Трансцендентна судова мімікрія", або про принципи права, аналогію закону та права у судовій практиці // Вісн. Акад. прав. наук України. - 2003. - № 4 (35). -С 137-148.

111. Стрельцова О.В. Актуальні питання джерел права в аспекті правоутворення // *Держава і право. Юрид. і політ. науки.* -2008. -Вип. 39. – С. 47-53.
112. Сырых В. М. Метод правовой науки. - М., 1980.
113. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія: Пер. з англ. - К.: Вид. дім "Кієво-Могилян. акад.", 2007. -208 с.
114. Тарахонич Т. І. Місце правових відносин в системі елементів механізму правового регулювання // *Правова держава.* - Вип. 14. - К., 2003.
115. Тацій В. Ю. Методологічні проблеми правової науки на етапі формування правової, демократичної, соціальної держави. Методологічні проблеми правової науки: Матеріали міжнародної наукової конференції, 13-14 грудня 2002 р., Харків/ Упорядники М. І. Папов, Ю. М. Громовий, В. Ю. Тацій. – Х.: Право, 2003. – С.5-13.
116. Тацій В., Тодика Ю. Питання меж тлумачення Конституційним Судом Конституції та законів України // *Вісн. Акад. прав, наук України.* - 2001. - № 4 (27). – С. 31-40.
117. Теорія держави і права. Академічний курс / [Оніщенко Н.М., Засць А.П., Журавський В.С., та ін.]; за ред. О.В. Зайчука. — К.: Юрінком Інтер, 2006. — 688 с.
118. Теорія держави і права: навчальний посібник / за заг. ред. І.М. Погрібного., Х.: 2010. – 277 с.
119. Тимошенко В.І. Психологічна теорія держави // *Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки.* Вип..27. – К.: Ін-т держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 2005.
120. Тихомиров О. Д. Методологічні особливості досліджень юридичної компаративістики як соціального інституту/ О. Д. Тихомиров// *Підприємництво, господарство і право.* – 2006. – №3. – С.3-6.
121. Тихомиров О. Методологія юридичної компаративістики: проблеми філософського осмислення // *Право України.* - 2006. -№ 2. - С. 32-34.
122. Тихомиров О. Д. Методологічні підходи юриспруденції// *Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навч. посіб.* – 2-ге вид., перероб./ О. Д. Тихомиров, С. Д. Гусарев. – К.: Знання, 2006. – С.78-85.
123. Циппеліус Р. Юридична методологія: Пер. з нім. – К.: «Реферат», 2004. – 176с.
124. Ющик О. І. Юридична техніка: проблеми визначення поняття// *Парламентаризм в Україні: теорія та практика/ О. І. Ющик.* – К., 2001. – С.645- 648.
125. Панов М.І. Проблеми методології науки кримінального права : вибр. наук. пр. / [уклад.: Г. М. Анісімов, В. В. Гальцова ; передм. О. В. Петришина, В. І. Борисова]. Харків : Право, 2018. 472 с.
126. Петражицький Л.Й. Нариси з філософії права. Київ: Дакор, 2020. 148 с.
127. Петришин О. Проблеми соціалізації правової науки. *Право України.* 2010. №4. С. 133-142.
128. Петришин О. Соціально-юридична природа права. *Право України.* 2012. №1-2. С. 15-29.
129. Томаш Л. В. Громадянське суспільство як система забезпечення життєдіяльності політичної, економічної, соціальної та духовної сфер. *Часопис Київського університету права.* 2012. № 2. С. 366-371.
130. Філософські, методологічні й психологічні проблеми права: тези доп. III Всеукр. наук.-теорет. конф. (Київ, 23 квіт. 2010 р.) / ред. кол.: В.В. Коваленко, М.В. Костицький, О.М. Джужа та ін. К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 260 с.
131. Шилінгов В. С. Поділ права на приватне та публічне як фундаментальна засада правової системи демократичного суспільства. *Часопис Київського університету права.* 2012. № 1. С. 48-51.
132. Юровська В.В. Методи адміністративного права: питання теорії та практики. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2018. 344 с.
133. Ющик О. Про необхідність пізнання сутності та визначення поняття права. *Право України.* 2010. № 4. С. 106-114.

1. <http://portal.rada.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.ac-rada.gov.ua> – офіційний сайт Рахункової палати України.
3. <http://www.ccu.gov.ua> – офіційний сайт Конституційного Суду України.
4. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.
5. <http://www.ombudsman.kiev.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України.
6. <http://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України.
<http://www.rainbow.-gov.ua> – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України.